

لیلاز: مرگ بر کسی که بگوید بنزین گران شود

سعید لیلاز، اقتصاددان معتقد است، علت اصلی افزایش قیمت‌ها رشد نقدینگی است که دولت رئیسی تا حدی ضریب فزاینده نقدینگی را کنترل کرده، اما نتوانسته جلوی افزایش پایه پولی را بگیرد و این باعث تورم می‌شود. اما یاسر جبرائیلی، پژوهشگر اقتصاد سیاسی معتقد است با توجه به اینکه نقدینگی موجود نصف تولید ناخالص داخلی است، رشد نقدینگی باعث تورم نشده بلکه علت اصلی گرانی‌ها افزایش نرخ ارز و آزادسازی قیمت‌ها است. به گزارش جماران، برنامه تلویزیونی «شبیه» در شبکه چهار سیما با موضوع حکمرانی اقتصادی با حضور سعید لیلاز، اقتصاددان و سید یاسر جبرائیلی، پژوهشگر حوزه اقتصاد سیاسی برگزار شد. سعید لیلاز در این برنامه اظهار کرد: در حال حاضر مهمترین مسئله اقتصاد ایران ناترازی است که در تمام بخش‌ها دیده می‌شود. در حوزه انرژی، عرضه و تقاضای کالا و خدمات، تجارت خارجی و دیگر بخش‌ها دچار ناترازی‌های بنیادین هستیم. در حال حاضر به یکسری هزینه‌ها دچار شده‌ایم که صرفاً به حوزه مالی دولت محدود نمی‌شود بلکه در بخش انرژی نیز اینگونه است. وی افزود: مسئله اصلی در بیرون از اقتصاد است که ما به آن اقتصاد سیاسی می‌گوییم. طی سه تا چهار هزار سال اخیر ایران را با توزیع رانت آب اداره کرده‌ایم. ویژگی چنین جوامع آب‌سالار نیز این است که کاخ‌های بزرگ می‌سازد. روی این مسئله کار کردیم تا ظرفیتش تمام شد و وارد عرضه نفت شدیم. از زمان بهره‌برداری از چاه نفت مسجد سلیمان تا همین تحریم‌ها کشور را بارانت نفت اداره می‌کردیم. این اقتصاددان خاطر نشان کرد: از حدود شش سال قبل داریم ایران را با چاپ پول بدون پشتوانه اداره می‌کنیم که ظرفیت این هم تمام می‌شود. ویژگی این اقدام تورم است. ما طولانی‌ترین موج تورم بالای تاریخ ایران را تجربه می‌کنیم. امروز با افتخار اعلام می‌کنند نرخ رشد نقدینگی را به ۲۶ درصد رسانده‌اند. ما بدون ریزکرد اقتصاد درون‌زا نمی‌توانیم کشور را اداره کنیم. به گفته لیلاز، ناترازی در اقتصاد ایران الان به قطع عضو جراحی کشیده شده است. در حالی که نمی‌توانید نرخ تورم را کنترل کنید چگونه می‌خواهید بنزین را به سطح جهانی برسانید؟ الان بانک‌ها ما ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار میلیارد تومان زیان انباشته دارند که رقم واقعی سه برابر این است. درآمد سرانه ما نسبت به اوایل انقلاب افزایش نیافته بلکه کاهش یافته است.

سید یاسر جبرائیلی، پژوهشگر حوزه اقتصاد سیاسی خاطرنشان کرد: سال ۸۸ انتخابات ریاست جمهوری برگزار شد و مردم با مشارکت بالا شرکت کردند که برخی ادعای تقلب را مطرح کردند و هیچ‌گاه ثابت نشد اما هشت ماه کشور را دچار آشوب کردند. فتنه ۸۸ شورش اشرفی‌افشار علیه جمهوری بود که با حمایت‌های خارجی همراه بود. جبرائیلی تأکید کرد: اصولگرایان و اصلاح‌طلبان هر دو یک تئوری وارداتی را در کشور اجرا کردند و از دوره هاشمی تاکنون این نسخه ادامه دارد. وقتی سه دهه یک سیاست در کشور پیاده می‌شود نمی‌توانیم بگوییم علت وضع موجود این نیست. دوران هاشمی مقارن با اواخر دهه ۸۰ میلادی است که جمع‌بندی بانک جهانی و آمریکا این بود که توسعه‌یافته یعنی ما. شما اگر می‌خواهید مثل ما شوید این نسخه را می‌دهیم اجرا کنید. این نسخه چه بود؟ کاهش ارزش پول ملی، افزایش قیمت انرژی، کوچک‌سازی دولت و خصوصی‌سازی. آقایان می‌دانستند این گران‌سازی‌ها و خصوصی‌سازی‌ها منجر به اعتراضات عمومی خواهد شد. این کارشناس اقتصادی یادآور شد: نسخه‌هایی در جهت فروپاشی نظام در دولت‌های هاشمی و خاتمی انجام شد و اوج این سیاست‌ها در دولت احمدی‌نژاد بود. از دهه ۱۹۹۰ به بعد موضوع هدفمند کردن یارانه‌ها پیش آمد که قیمت حامل‌های انرژی آزاد شد. در دولت احمدی‌نژاد تمام قیمت مواد اولیه از نفت و انرژی و پتروشیمی و پالایشگاهی، جهانی شد. از آن دوره تا امروز نفت و فولاد به قیمت جهانی فروخته می‌شود. گفتند بانک جهانی اعلام کرده ایران برای دیگر کشورها الگو شود. به گفته جبرائیلی، در دولت روحانی صندوق بین‌المللی پول گفت نرخ ارز را به قیمت بازار برسانید. ۳۷۰ تومان را به ۴۲۰ تومان رساندند که صندوق بین‌المللی پول تشکر کرد. لیلاز خطاب به جبرائیلی گفت: شما با این رویه آقای رئیسی را هم به سرنوشت آقای احمدی‌نژاد دچار می‌کنید. من به شدت مخالفم که سالیانه ۵۰ درصد رشد نقدینگی داشته باشیم و قیمت بنزین آزاد شود. جلوی رشد نقدینگی را بگیرید، مرگ بر کسی که بگوید قیمت بنزین باید گران شود. من به هیچ عنوان معتقد نیستم که مادر ایران بانک خصوصی داریم. همه بانک‌ها حاکمیتی هستند. حتماً این بانک‌ها به آقای روحانی وصل نیستند و گرچه پدرش را در آورده بودید.

جایگاه کشور در بازار نفت ۲۰۲۴ در گفت‌وگو با کارشناسان بین‌المللی انرژی

نقشه جدید جهان برای نفت ایران

ایمان ناصری مدیرکل امور خاورمیانه مؤسسه FGE تحلیل می‌کند

انتفاع دوباره ایران از انتخابات آمریکا؟

میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز پیش‌بینی می‌کنیم. اولین تأثیر این است که رشد کمتر تقاضا، فشار رو به پایین روی قیمت‌ها می‌گذارد، مگر اینکه در عرضه هم این بالانس را برقرار کنیم.

۴ در ماه‌های اخیر اما قیمت‌ها به دلایل ژئوپولیتیک رویه بالا حرکت کرد. این روند را ادامه‌دار خواهید دید؟

در هفته‌های اخیر در ماه دسامبر دو عامل قیمت‌ها را ساپورت کرده و به سمت بالا سوق داده که اول تصمیم اوپک‌پلاس در کاهش عرضه در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۴ بود و بعد از آن مسائلی که در دریای سرخ داد و تهدیدهایی که خطوط کشتیرانی را تحت تأثیر قرار داد و سبب شد تا حدود پنج دلار به ریسک قیمتی و به خصوص روی حمل و نقل و قیمت تمام‌شده نفت خام اضافه شود. قیمت‌ها که یک ماه قبل به حدود ۷۳ دلار رسیده بود، با این دو عامل به بالای ۸۰ دلار رسید، اما با حذف یا کاهش ریسک عامل اول که ریسک حمل و نقل کشتی‌ها به مسیر کانال سوئز بود، قیمت نفت به همان ۷۰-۷۵ دلار برمی‌گردد. نکته مهم اینکه به خاطر رشد کم تقاضا در سال ۲۰۲۴ احتمالاً اوپک‌پلاس مجبور خواهد بود کاهش تولید را که پیشنهاد داده بود برای سه ماهه اول سال ۲۰۲۴ هم تأیید شده بود، برای سه ماه دیگر هم تمدید کند و حداقل تا پایان شش‌ماهه اول سال بعد مجبور است تولیدش را در حدود ۳۷ میلیون بشکه در روز نگه دارد.

۴ این محدودیت برای اوپک‌پلاس تا چه زمان ادامه‌دار خواهد بود؟

در شش ماهه دوم البته تقاضا به‌طور فصلی افزایش پیدا می‌کند و تقاضای بالاتری که برای شش‌ماهه دوم سال آینده پیش‌بینی می‌کنیم، اجازه می‌دهد

با اینکه بازار نفت در سال ۲۰۲۴ تحولات شگرفی را تجربه نمی‌کند و تنها مهم‌ترین ریسک این بازار معطوف به بازار چین عنوان می‌شود، اما کم‌کم نظرها به سمت کشورهای عضو اوپک که عضو معاهده کاهش تولید نفت برای کنترل قیمت در بازار نفت هستند، متمایل است. ایمان ناصری، مدیرکل امور خاورمیانه مؤسسه شش‌سوران بازار نفت و گاز FGE در گفت‌وگو با «هم‌میهن» بر این نکته تأکید دارد که انتخابات آمریکا برعکس تصویری که ممکن است صادرات نفت ایران را تحت تأثیر قرار دهد و احتمالاً منجر به ثبات در همین محدوده صادراتی باشد، معتقد است، احتمال افزایش صادرات نفت ایران در حدود ۲۵ تا ۳۰ هزار بشکه در روز نیز وجود دارد. اتفاقی که با هدف کنترل قیمت بنزین در آمریکا به مؤلفه‌های اثرگذار در انتخابات ایالات متحده به شمار می‌رود، این بار احتمالاً به نفع ایران تمام شود.

۴ بازار جهانی نفت را در سال ۲۰۲۴ چگونه می‌بینید؟

اولین پیش‌بینی ما برای سال ۲۰۲۴ این است که رشد تقاضا بسیار پایین‌تر از امسال خواهد بود. رشد تقاضای ۲۰۲۳ عدد رسمی اش هنوز منتشر نشده، اما آخرین تخمین ما دو میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه رشد تقاضا در روز بوده که البته از این مقدار کمتر از دو میلیون بشکه در آسیا بوده است؛ یعنی ۸۰ درصد رشد تقاضا در سال ۲۰۲۳ در آسیا بود. دلیل کُند شدن تقاضا در ۲۰۲۴ این است که در آسیا رشد دو میلیون بشکه‌های سال جاری را که از آن مقدار هم حدوداً ۸۰ درصدش در چین بود، ثبت کرد؛ یعنی چین ۱/۵ میلیون بشکه از ۱/۹ میلیون بشکه در روز را در سال ۲۰۲۳ به‌عنوان رشد تقاضا ثبت کرد. پیش‌بینی می‌شود سال آینده رشد تقاضای چین زیر ۵۰۰ هزار بشکه خواهد بود که رشد تقاضای کلی آسیا را هم به کمتر از یک میلیون بشکه در روز کاهش خواهد داد. بدین ترتیب رشد تقاضای کل دنیا را یک

دالغا خاتین اوغلو کارشناس بین‌المللی انرژی مطرح می‌کند

سال ۲۰۲۴ سال چالش برانگیز برای گاز ایران

باشیم، ایران در چه نقطه‌ای ایستاده است؟

ایران در سال جاری توانست تولید نفت و صادرات خود را مقداری افزایش دهد، اما چند ماه است نه توانسته تولید نفتش را افزایش دهد و نه صادراتش را. تولید نفت ایران کمی بیشتر از سه میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه در روز است که سه درصد از تولید نفت دنیا را شامل می‌شود. همچنین متوسط صادرات نفت ایران در سال ۲۰۲۳ حدود یک میلیون و ۲۵۰ هزار بشکه در روز بوده است که یک میلیون و ۱۵۰ هزار بشکه از این رقم به چین صادر شده و بقیه به سوریه و مقدار کمی هم به ونزوئلا می‌عانت‌گازی صادر شده است. با این وصف، جایگاه ایران در تجارت جهانی نفت به‌عنوان صادرکننده تک‌محصولی چندان جایگاه خوبی نیست. علاوه بر این، نفتی که ایران صادر کرده از طریق دلال‌هایی در عمان، امارات، عراق و مخصوصاً مالزی بوده است. ایران این نفت را به‌عنوان نفت مالزی به پالایشگاه‌های کوچک چینی یا تخفیف و هزینه زیاد صادر کرده است. در حال حاضر سهم صادرات نفت خام ایران کمتر از ۱/۵ درصد در مصرف جهانی نفت است.

۴ سال ۲۰۲۴ ممکن است تغییری در این رابطه رخ دهد؟

با توجه به اینکه هیچ پیش‌رفتی در لغو تحریم‌های نفت ایران رخ نداده، انتظار نمی‌رود که در سال ۲۰۲۴ اتفاق خاصی بیفتد. طی چند ماه گذشته صادرات نفت ایران به چین هم نسبت به تابستان کاهش پیدا کرده، بنابراین همین وضعیت باقی خواهد ماند. ایران در سال ۲۰۲۳ به‌طور متوسط روزانه ۲۲۰

نظر
خواهی
انرژی

شکوفه حبیب‌زاده
گزارشگر هم‌میهن

امروز که جهان وارد نخستین روز از سال جدید میلادی می‌شود، کارشناسان تغییر رویه‌ای را برای بازار نفت در سال ۲۰۲۴ پیش‌بینی نمی‌کنند. با این حال این سال با اتفاقاتی درخور توجه روبه‌روست؛ اتفاقاتی نظیر انتخابات

اوپک‌پلاس هم سقف تولید را افزایش دهد تا کشورهای عضو بتوانند تولید بیشتری داشته‌باشند. برآیند این نیروهای تأثیرگذار روی بالانس بازار پیش‌بینی قیمتی را برای ما به همراه دارد. اگر از هفته‌های پیش‌رو موضوع دریای سرخ حذف شود، قیمت‌ها کمتر می‌شود و در سه‌ماهه اول ۲۰۲۴ همان قیمت ۷۰-۷۵ دلار را پیش‌بینی می‌کنیم. در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ با شروع روند افزایش تقاضا به فرض اینکه اوپک‌پلاس تولیدش را برای سه‌ماهه بعد تمدید کند، قیمت‌ها را در بازه ۷۵-۸۰ دلار می‌بینیم و در نیمه دوم سال آینده قیمت‌ها به ۸۰ دلار بالاتر خواهد رسید. چند نکته مهم در این موضوع وجود دارد؛ یکی اینکه تقاضا یک عامل مستقل است و عرضه از سه نوع عامل کنترل‌کننده تشکیل شده است. اولی اوپک و اوپک‌پلاس است که به دو عامل مستقل دیگر نگاه می‌کنند، عامل عرضه و بعدی کشورهای غیر اوپک‌پلاس که به دو دسته تقسیم می‌شوند. کشورهایی که هیچ‌گاه جزو معاهده اوپک‌پلاس نبوده‌اند مثل آمریکا، برزیل، گایانا که در ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ رشد داشته‌اند. این کشورها به خصوص کشورهای آمریکا، کانادا، برزیل و گایانا در آمریکای شمالی و آمریکای لاتین در ۲۰۲۳ بالای دو میلیون بشکه در روز، رشد تولید داشته‌اند. این‌ها بخش اعظمی از رشد تقاضا را پاسخ داده‌اند. بنابراین سهمی برای کشورهای اوپک‌پلاس و کشورهای عضو اوپک‌پلاس که جزو معاهده نیستند مثل ایران، لیبی، ونزوئلا که جزو اوپک هستند، اما جزو معاهده نیستند نگذاشته‌اند. این بخش در سال جاری حدود ۹۰۰ هزار بشکه رشد کرده است؛ تولید ایران در ۲۰۲۳ نسبت به ۲۰۲۲ به‌طور میانگین ۶۰۰ هزار بشکه در روز رشد کرده و لیبی حدود ۲۰۰ هزار بشکه و ونزوئلا حدود ۱۰۰ هزار بشکه. بر این اساس در سال آینده میلادی در معادلات اوپک‌پلاس این سه گروه تأثیرگذار هستند. رشد را هم یک میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز پیش‌بینی می‌کنیم که سهم تقاضای کشورهای غیر اوپک‌پلاس را در این بین، یک میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز متصور هستیم. برای سه‌ماهه اول که عضو هستند، اما خارج از معاهده کاهش تولید هستند، در سال آینده به‌طور ترتیبی ۴۰۰ هزار بشکه رشد را پیش‌بینی می‌کنیم که ۳۰۰ هزار بشکه در روز برای ایران و ۱۰۰ هزار بشکه در روز برای ونزوئلا است. به این ترتیب کشورهای اوپک‌پلاس در سال آینده در مجموع کاهش تولید به حدود ۳۰۰

۲۲۰ هزار بشکه صادرات مازوت و نفت سفید داشته است. در دوران کرونا هم مازاد بنزین داشت و آن را صادر می‌کرد، اما اکنون واردکننده بنزین است. در واقع ایران بخشی از مازوت خود را با بنزین تهاوت می‌کند. در مورد گازوئیل هم سر به سر است، یعنی در سال ۲۰۲۲ به‌طور متوسط روزانه ۱۱۰ میلیون لیتر بنزین تولید و مصرف کرده است و در زمستان‌ها تولیدش به ۱۱۷ تا ۱۲۰ میلیون لیتر هم می‌رسد، اما چون نیروگاه‌های برقی، مازوت و گازوئیل زیادی مصرف می‌کنند در حال حاضر روزانه حدود ۴۵ میلیون لیتر مازوت و حدود ۱۲۰ میلیون لیتر گازوئیل در ایران مصرف می‌شود که بخش عظیمی را نیروگاه‌ها استفاده می‌کنند. گازوئیل هم در بخش صنعتی زیاد مصرف می‌شود. ایران تک‌محصولی است و فقط مازوت و کمی نفت سفید صادر می‌کند. این وضعیت در سال ۲۰۲۴ ادامه خواهد داشت.

۴ وضعیت صادرات گاز را در سال آینده میلادی چگونه ارزیابی می‌کنید؟
سال‌های حدود ۵۵۰ میلیارد مترمکعب تجارت گاز مابین ال‌ال‌جی جهان و بیشتر از ۷۰۰ میلیارد مترمکعب تجارت گاز طبیعی با خطوط لوله در جهان است. ایران سال گذشته ۱۸ میلیارد مترمکعب صادرات گاز داشت که نیمی به عراق و نیمی به ترکیه بود. امسال همین وضعیت ادامه داشت، اما از سال آینده صادرات گاز ایران نصف می‌شود و اگر به لایحه بودجه ایران هم نگاه کنیم، فقط ۱۱ میلیارد مترمکعب صادرات گاز در نظر گرفته شده است.

۴ پس قراردادهای صادرات گاز به ترکیه و عراق چه می‌شود؟

در واقع ایران، گاز ترکمنستان را به جای گاز خودش به عراق سوپا خواهد کرد. اگر دقت کنید ایران از بهار سال جاری، واردات گاز از ترکمنستان را هم آغاز کرده و در تابستان حدود ۸ میلیون مترمکعب در روز واردات گاز از ترکمنستان داشت. این روند در زمستان احتمالاً افزایش داشته‌باشد. از سال آینده به‌نظر می‌رسد ترکمنستان حدود ۹ میلیارد مترمکعب گاز تحویل ایران بدهد که ایران همین میزان را به عراق تحویل دهد. در واقع فقط ایران می‌تواند ۱۰ میلیارد مترمکعب گاز به

